

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyedévre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok-, tanítók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre 6 K. a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 K. — Egy példány ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések cm.-ként 6 fillér-többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjeleni hetenkint egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), heva minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz.

Darányi miniszter a Székelyföldön.

— október 31.

(gh.) Szűkebb kis hazánknak még a neve is föld, a székelyek földje, melynek minden rögéhez oly sok magyar remény, büszkeség fűződött ezredéven át. Most is drága e bérczes haza, hisz titánok vére öntözé; oroszánok védték sokszor pusztító ellenség hadától.

A hajdan erős székely roskadoz, terheit alig-alig bírja; izmos, viharedzett vállai megremegtek súlyai alatt. A büszke oroszán segítségére kényszerült. Jajkiáltás hallatszik hegyek- és völgyekben. Segítséget kérő, esdő szavai oly erősek valának, hogy az egész magyar haza meghallotta.

Hogyne hallotta volna meg Darányi Ignác dr — hazánk dolgos, munkálkodó népének fenkölt lelkületű minisztere! Hogyne sietett volna a szorgalmas, szívós kitartással Istentől megáldott székelység mentésére, fölsegítésére az ország, az egységes magyar haza földjének, tehát a drága székely földnek is édes jó atyjaként szeretett minisztere!

Idejött, köztünk volt, közvetlen közelből hallgatta meg panaszainkat, kérelmeinket és új meg új reménységet keltettek határozott, frázisoktól mentes, biztató szavai. S mert egyszerű, keresetlen és őszinte szívből jöttek — mély nyomokat hagytak, valósággal felvillanyozták közönségünket.

Hála és köszönet érette a miniszternek, elismerés főispánunknak, a ki híven, teljes odaadással tolmácsolta székely népünk fájdalmaikat s lépten-nyomon beváltja tetteire hivatott, messze kiemelkedő szellemének, ügybuzgó munkásságának áldásos gyümölcseit!...

* * *

Darányi Ignác dr földmivelségi miniszter e hó 28-án kezdte meg székelyföldi körutját. Reggel a gyorsvonattal érkezett Székelykocsárdra és személyvonattal Radnóthra, a hol Sándor János főispán, székelyföldi kormánybiztos, Bedőházy János országgyűlési képviselő, Vitályos főszolgabíró, Bornemissa báró uradalmi kormányzó, Deák Ignác uradalmi intéző s a katolikus status uradalmának tisztikara fogadta. A miniszter a többi közt megszemlélte a múlt évben épült tutajusztatót, a mely tizenöt ezer koronába került és a czement-gátat. Radnóthról a miniszter Mezőkapura kocsizott, a hol a főispánnál megebedt. Kísérétében voltak: Balogh Vilmos miniszteri tanácsos, Horváth Sándor főerdőtanácsos, Pirkner József állattenyésztési főfelügyelő és Györy Loránt dr, titkár.

A miniszter délután 3 órakor kocsin érkezett Marosvásárhelyre, hol a Transylvania fogadóba szállott. Mindjárt megérkezése után a tisztelő küldöttségeket fogadta a következő sorrendben. Az első a mezőgazdák 80 tagból álló küldöttsége volt, melyet Sebes Dénes dr országgyűlési képviselő vezetett a miniszter elé és üdvözlő beszédében megköszönte, hogy a miniszter nem kimélte a fáradságot és eljött, hogy a székelység helyzetéről közvetlen tapasztalás és szemlélet útján szerezzen meggyőződést. Majd kérte a minisztert, hogy a mezőgazdák néhány közérdekű óháját szívelelje meg. A miniszter megleghangu válaszában hangsúlyozta, hogy épen azért jött el személyesen, hogy minden bajt, minden panaszt saját szemével lásson és fülével halljon, épen azért a legjobb indulatáról biztosította a küldöttséget.

A második küldöttség a Marostordavármegyei Gazdasági Egyesület volt, mely a hitelügy orvoslását kérte. A miniszter a küldöttség által hangoztatott minden kérelemre nyilatkozott és pedig akként, hogy megígérte azok mindenikének fontolóra vételét. A törlesztéses kölcsönök ügyét — mondá a miniszter — a Magyar földhitelintézet már is kezébe vette és ettől a hitelviszonyoknak javulását várhatják a földbirtokosok.

Majd Marosvásárhely városának küldöttségét fogadta a miniszter, melyet Bernády György dr polgármester vezetett, ki azt kérte a minisztertől, hogy a város fejlesztésére irányuló néhány intézmény létesítését a kormány vállalja magára. A miniszter válaszában első sorban örömeinek adott kifejezést Marosvásárhely város fejlődése fölött s megígérte, hogy minden telhetőt el fog követni a maga részéről, hogy ehhez ő is hozzájárulhasson. A vízvezeték és csatornázás létesítésére nézve kijelentette, hogy intézkedni fog annak a közegészségügyi mérnöki osztály által való elkészítése iránt.

„SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGZÁJA.

Halottak napján.

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.)

Fénytengerben uszó
Temetőben járok,
Kérkedést, hívságot
Unalomig látok.
Fény, pompa-tengernek
Van egy igaz gyöngye:
Egy virágos sírnál
Siró árva könye.

Te vagy bús nemzetem
Ez a szegény árva,
Boldog feltámadás
Szép hajnalát várva.
Ne csüggedj! — kiderül
Még az ég felettünk:
Kossuth imádkozik
Az égben érettünk!

Fülei Sz. Lajos.

Az emberek nagy, szíves udvariassága, egy parányi segély helyett, olyan bajban lévőnek, mint cukor az éhezőnek.

Mentül később tűnik ki az elkövetett hiba, annál helyrehozhatlanabb.

Titkári jelentés a székelyudvarhelyi tanári kör 1901/2. évi működéséről.

(Folyt. és vége.)

Az április 19-iki ülésen Tamás Albert r. k. főgymnásiumi tanár az orsz. és kerületi tornaversenyekre vonatkozó érdeklődés gondolatait terjesztette a kör elé. Constatálta, hogy az ilyen versenyeken a szabad gyakorlatnak nem tulajdonítanak kellő fontosságot. A szorgyagorlatok czímén mutatványok láthatók. Erélyesen kikelt továbbá a training ellen. Kifogásolta a zsűriinek a bírálatoknál tapasztalható igazságtalan eljárásait. Kiemelte, hogy azok az intézetek, a melyek az ezeréves versenyenél nyertesek lettek, még maig sem kapták meg az elismerő okmányokat. Kiterjeszkedett végül a tornaversenyek erkölcsi hatására, hangsúlyozván, hogy a versenyek az öntudat a munkakedv és az összetartozandóság érzetének éltető forrásai.

Végül május hóban Mihalovits Béla r. k. főgymnásiumi tanár tartott előadást a következő czímmel „Ujabb matematikai és fizikai és fizikaföldrajzi tankönyvirodalmunkról és e tárgyak tanítása elé gőrdülő nehézségekről.“

Gondolatmenete röviden a következő: Nincs átmenet az elemi iskolai és a középiskolai számtan tanítás között. Az a baj, hogyha tisztában vannak a tanulók az alapmivetelekkel, könyvre kell szorítani a középiskolában. Felesleges a könyv; jó csak mint példatár és mint a szabály megőrzője. A fizikai földrajz nem simul a tulajdonképeni földrajzi alapfogalmakhoz. Ez káros a siker szempontjából. A fizikailag példákat kell csinálni, ha már gyakorlati alapon szükséges azt tárgyalni. Kár, hogy a magyar találmányok és ezek feltalálói nincsenek kellően méltányolva.

Az egyes értekezések és felolvasások, melyek mind kivétel nélkül szerzőjük szakavatottságáról, éles megfigyeléséről, egyszerűségéről tettek elvitatathatlan tanubizonyosságot és mind a nemzeti kultúránk felvirágoztatását czélzó szellemű voltak megihletve és annak érdekei iránt táplált lelkesedés érzelmének melegtől voltak áthatva, élénk visszhangot keltettek a hallgatók lelkében és gyümölcsöző, mélyreható eszmecserére adtak alkalmat és anyagot. Öszinte köszönet illeti meg őket a közgyűlés részéről, osztatlan elismerésre van méltó jogczimük. Ép így megérdemlik az elismerésnek koszoruját mind azok is, különösen pedig az iskolákon kívül álló kiváló tagjai társadalmunknak, a kik felkérésünknek készséggel engedve felolvasás tartására vállalkoztak a szabad lyezeum életbeléptetése alkalmából. Ennek keretében 10 felolvasás vétetett programmba, úgy hogy két ilyen egy estét ölelt fel.

E felolvasások a következő sorrendben tartattak meg:
Febr. 16-án dr Damokos Andor alispán „Beszélő számokról“ rendkívül érdekes statisztikai adatokat állított össze vármegyénk közmiveldési és közgazdasági viszonyainkról: ugyanakkor dr Solymosy Lajos főreáliskolai igazgató a kémia köréből mutatott be a közönség figyelmét élénken lebilincselő kísérleteket.

Febr. 23-án Gönczi Lajos collegiumi igazgató a nők társadalmi helyzetéről czim alatt tanulságos tükröt állított oda a modern nevelésről és társadalmi felfogásokról;

Ezután Kisküküllővármegye és Erzsébetváros tisztikarának küldöttsége járult Kemény Ákos báró főispán vezetésével a miniszter elé. A küldöttség vezetője arra kérte a minisztert, hogy a székelyek érdekében megkezdett kormánykezeltet terjessze ki rájuk is. Mit a miniszter kilátásba helyezett. Számos székely kisgazdából és földművesekből állott küldöttséget fogadott még a miniszter s a legnagyobb figyelemmel hallgatta meg bajukat és ígerte meg azok orvoslását. Elváláskor a küldöttségek tagjaitól szívélyes köszönettel vett búcsút. Este látogatást tett a miniszter a kaszinóban.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter szerdán reggel hét órakor Marosvásárhelyről kocsin indult el; a miniszterhez itt Gaál Sándor országgyűlési képviselő, Farkas Albert, Maros-tordavármegye alispánja, Erődi Sándor vármegyei tb. főjegyző, továbbá az állami erdőhivatalok vezetői és az erdőfelügyelők csatlakoztak. A város végén Bernády György polgármester, Oroszlán István I. tanácsos, Nagy Imre főjegyző és Hegedűs Sándor rendőrkapitány vettek búcsút a minisztertől, a ki több községen át hajtva, Nyárádszeredára ment. Utközben Nyárádszentlászlón Török Mihály falusi bíró házáat, belsejét és istállóját behatóan megtekintette; a miniszter a községnek népies szakkönyveket fog küldeni.

Nyárádszeredán, a hová éppen hetivásár idején érkezett, a miniszterhez az egybegyűlt Kovács Elek jómódu kisgazda vezetése alatt népes küldöttséget menesztettek. A miniszter a küldöttséghez intézett válaszában kifejtette, hogy azért jött személyesen a Székelyföldre, hogy mindent színről-színre lásson, minden kérelmet és panaszt meghallgasson s reméli, hogy Sándor János miniszteri megbízottal karöltve sikerül a székely nép érdekeit előmozdítani, hangsúlyozta azonban, hogy a székely kisgazdáknak is lépést kell tartaniok a mezőgazdasági haladással. A miniszternek ezután Adorjáni Károly és Miklós székely gazdák ügyes beszéd kíséretében több kérelmet terjesztettek elő.

Darányi miniszter innen Szovátára ment, a hol Illyés Lajos földbirtokos mutatta be a meleg sós vizéről híres „medve-tavat” és a szépen fejlődő szovátai fürdőt.

Szovátáról a miniszter csakhamar vármegyénk területére ért. Mielőtt azonban megérkezett volna, Parajd község lakossága a volt gyufagyár előtt összegyűlt és ott várta vármegyénk közséretében álló főispánját és a kerület népszerű orsz. képviselőjét, a kik a miniszter fogadására

voltak jövendők. Először Ugron János képviselő érkezett meg négyes fogatával. A parajdi székely zenekar székely nótával, az iskolás gyermekek hazafias dalokkal fogadták és egy kis leány csoportot nyújtott át a kerület képviselőjének. Ezután Ugron képviselő is az üdvözlők táborába sorakozott és a lakossággal együtt várta Hollak Arthur főispánunkat, a kit megérkezésekor szünni nem akaró lelkes eljenzés fogadott. Csizsér Zsigmond parajdi ev. ref. lelkes lendületes beszéddel üdvözölte a főispánt. Ezután pedig Ugron János képviselő a vidék nevében a töle már megszokott ékes szólással mondott elismerő és hálás köszönetet Hollak főispánnak, a ki fáradhatatlan munkásságával, páratlan tevékenységével úgy az egész vármegye, mint különösen a Sövidék örök háláját érdemelte ki. Lelekes eljenzések között kiemelte azon újabb sikerét, hogy részben az ő (főispánunk) odaadó lelkiismeretességének köszönhető Darányi miniszternek székelyföldi utazása és hogy a miniszter magas látogatásával vármegyénket is megtisztelt. A rendkívül meleg óvációban részvett főispánunk gyönyörű virágcsokrot nyújtott át egy fehér ruhás leányka üdvözlő szavak kíséretében. A főispán válaszában megköszönte a spontán megnyilatkozott szívélyes fogadtatást s ígéretet tett, hogy minden kitelhetőt megtesz jövőre is vármegyénk, de különösen legszegényebb Sövidékének érdekében. Majd az egész közönség a székely zenekarral élén fölvonult a diszkapuhoz, hol az iskolás gyermekek tanítóikkal és a tanítónőkkel élükön sorfalat alkottak.

A minisztert a parajdi határszélen Hollak főispánunkkal élén Damokos dr alispán a vármegye előkelő földbirtokosaival fogadta. A főispán üdvözlő letére a miniszter lelkesen válaszolt s átszállott annak kocsijára és így jöttek Parajdig, hol remek diszkapunál Demeter Lőrincz dr, a járás aigilis főszolgabírája mondott feltűnően szép üdvözlő beszédet. A székely zenekar játéka után Demeter dr főszolgabíró a miniszterhez következő beszédet intézte:

Kegyelmes Uram!

Általános öröm járta át a kedélyeket, midőn híre ment, hogy Nagyméltóságod magas látogatásával az ugynevezett Székelyföldet kitüntetni kegyeskedik. Ha örvendett ezen az egész Székelyföld, százszorta több oka van ezen örvendezni a Székelyföld legnagyobb, de egyszersmind legszegényebb vármegyéjének, Udvarhelyvármegyének.

Egy tekintet a köröskörül elterülő sziklás bércekre, Nagyméltóságod meggyőződhet arról, hogy a székely népnek rendkívül szorgalmat és munkálkodást kell kifejtse, hogy magát és családját fentarthassa s állami, egyházi s más köztartozásainak eleget tehessen.

Kegyelmes Uram! 1400 év óta küzdünk ezen silány talajon! 1000 év óta vagyunk özszemei a távol keleten Magyarországnak és védbástyái a magyarságnak. És ezen hosszú idő alatt az elhagyott népet pártfogásába vegye; azt az népet, a melyről egyik volt székely képviselő találon jegyezte meg, hogy „Sóhegyein ülve, sós könnyek közt eszi sótalan kenyérét”. De mi azért nem csüggedtünk; igaz, el-elkalandoztunk néha Romániába, újban még Amerika szabad földjét is fölkerestük; de akárhová megyünk, mindenünven visszatérünk e rögös talajra.

Hála jelenlegi magas kormányunknak, hála különösen Nagyméltóságodnak, újabb időben meghallgatást nyert esdő szavunk.

Mi nem kérünk kiváltságos állapotot, csupán csak azt, hogy lehetővé tétessék nekünk a költő parancsa: „itt éljed, halnod kell”.

Mi biztosítjuk Nagyméltóságodat, hogy valamin a multban, egy a jövőben is megteesszük a haza iránti kötelességünket!

Isten hozta, Isten áldja! Éljen!

A miniszter igen elismerőleg szolt a főszolgabíróhoz és beszédére szívélyesen válaszolt. E közben a sőtárnok leánykaja virágcsokorral kedveskedett a miniszternek, mit az köszönettel fogadott. Az iskolás gyermekek hazafias dalokat énekeltek s ezalatt főispánunk többeket bemutattott a miniszternek. Majd Benedek Kálmán bánya nagy vendégszerető házához vonultak, hol a miniszter, kísérete és a vendégek ebédelték. Ebéd alatt a parajdi dalárda meglepő szépen énekelte.

D. u. fél háromkor Demeter dr főszolgabíróval élén Udvarhely felé vette útját a menet. Utközben Korond-fürdőn Gáspár Gyula fürdőtulajdonos kalauzolta a minisztert s emlékül egy arragonit urnát nyújtott át neki. Az alsósófalvi ut bejáratánál diszkapu volt és a székely zenekar játszott. Hasonló fogadtatás volt Felsősófalván is. A papok vezetése alatt a nép mindenütt kivonult. Beszédük — a miniszter kívánatára — nem voltak, de a lelkeseket, tanítókat, községi előljárókat és egyes gazdákat bemutattatta magának s mindenkihez volt egy-két barátságos szava.

ugyanaz napon dr Kovácsy Albert ügyvéd „a modern alkotmány lényege és szervezete” czim alatt nagy tudományos apparattal fejtegette a tétel mivoltát.

Márcz. 2-án gr. Lázár Ádám megyei főjegyző „a székely kérdésről” cz. lendületes felolvasása keretében nagyon sok figyelemre méltó nézetet és elvet vetett felszínre; Pál Ernő ügyvéd pedig „A büncselekményről” cz. alatt körülvonala az ez tette szemléltető jogi fogalom kritériumait.

Márcz. 9. dr Soó Rezső ügyvéd „a büncselekmény büntetendőségéről és büntetethetőségéről” szolt élénk tetszés mellett; ugyanakkor Nosz Gusztáv főreáliskolai tanár „a tragikum alapfogalmát és körét” illusztrálta példákkal.

Áprilire maradt két felolvasás, a melyeket Varga Károly főreáliskolai tanárnak „Az ember tragoediájáról” és Gáspár István r. k. főgymn. tanárnak „a német diákegyesületekről” kellett tartaniok, de sajnos ezeket a közönség távollmaradása miatt le kellett venni a napirendről.

E felolvasások tanulságosak, élvezetesek és kisebb-nagyobb mértékben közérdekűek és mind tudományos színvonalon állók voltak. Közönettel tartozik az előadónak a kör, hogy a felszólításnak eleget téve e kör törekvéseit megtették, magokévé tették, felkarolták és előmozdították; köszönettel tartoznak nekik a hallgatók, mert ezeknek alkalmuk nyílt ismereteiket egy-egy új elemmel gazdagítani és egy oly eszme- és fogalomkörrel megismerkedni, a mely eladdig talán kívül állott rendes foglalkozásuk határain; köszönettel tartozik nekik végül városunk közölete, mert bármely szellemi mozgalom, bármely nemesebb eszme propagálása némi pezsgést hoz annak rendes körforgásába és többé-kevésbé hullámgyűrűt von köznap folyásának felületén, köszönettel tartozik nekik végül itt minden intelligens ember, a ki örvend annak, hogy kis Székelyudvarhelyünk a szabad lyceum dolgában igyekezett ily nagyobb vá-

rosokkal, mint Pozsony, Temesvár, Szeged stb. egy sorba állani.

Megemlítsre méltó tény még az is, hogy a tanári kör nemcsak keblü ügyeivel foglalkozott és didaktikai s paedagogiai kérdéseket tett megvitatás tárgyává, hanem a tanárok összeségének vitális érdekeit mélyen érintő ügyben, a tervbe vett tanári szövetkezet eszméjével szemben is foglalt állást és ezúlszerűnek mutakozó módosításokkal járult hozzá a kérdés mikénti tisztázásához, illelőleg ahhoz, mily elvek figyelembe vétele mellett volna e szövetkezet életbeléptetendő. Megvitatta ugyanis a kassai körnek az ez ügyben az egyes körökhöz intézett felhívását és propositióját. A dr Solymossy Lajos igazgató elnöklete alatt Gönczi Lajos, Soó Gáspár, Félegyházi Antal, Gáspár Balázs, Mihalovics Béla, Olasz Gyula, Dózsa Jakab és Barabás Jenő tagtársakból alakult bizottság bővebben tanulmányozta a tervezetet úgy egészben, mint részleteiben, majd pedig véleményes jelentését és megállapodásait terjesztette a plenum elé. A bizottság, tekintve a szövettség humanus és nemcsak a tanárnak egyéni, hanem családja érdekeit is közvetlenül érintő principiumait, azt fellelt hasznosnak, korszerűnek és minden áron létesítendőnek nyilvánította s egyben minden tanárnak s tanártületnek a szövettségbe való belépést ajánlotta.

A tervezetet majdnem egészen úgy a mint van, elfogadta s csak egyes pontokra nézve hozott módosításokat javaslatba, a melyet a plenum magávé tett.

Ez idő óta (febr. 20.) hónapok teltek el a nélkül, hogy e kérdést illelőleg bárminemű tájékozást nyújtott volna a központ. Mit jelent e vajadás, e késés az éji homályban? A dolognak lassu, de biztos érlelődését, avagy a napi rendről való végleges levételét az újra való feltámasztás reménye nélkül; nem tudjuk, pedig fontos morális és anyagi javak függnek annak megvalósításától. Vajjon nem kellene-e felvilágosítást kérni a központtól?

A kör tagjainak számát tekintve is mutatkozik évről-évre kisebb-nagyobb fluctuatio. Némelyek kilépnek, mások athelyeztetés következtében vagy egyéb okból szünnnek meg a kör tagjai lenni, helettük új erők jönnek; új succrescentia támad.

Jelenleg van a collegium részéről 12, a gymnasium részéről 12, a szakiskola részéről 5, a leányiskola részéről 2, a reáliskola részéről 9, összesen 40 tagja. Nagy veszteséget jelent a körre nézve Csehely Adolf tagtárs kilépése, ki mindenkör buzgón viselte szíven a kör ügyeit s annak lelkes és produktív tagja és jegyzője is volt. Áthelyezés folytán nem tagjai többé: dr Szilágyi Albert, dr Róth Fülöp, Gáspár István és Keilh Károly. Új tagok beléptek: Mihalovics Béla, Lovass Aladár, Nagy Elemér, Varga Dezső és Varga Károly tanárok. Szívből üdvözlöljük őket, kívánva, hogy jól érezzék magokat a kör kebelében s annak a jogos reménynek adunk kifejezést, hogy a kör érdekeinek buzgó apostolai lesznek.

Ezekben igyekeztem körünk működésének képét megrajzolni, illelőleg annak fontosabb mozzanatait kidomborítani. Ügyeltem a fény és árny elemeire, a derültebb és sötétebb színekre, hogy az összkép meg legyen. Figyeltem életképességének jeleire, nemkülönben a körtünetre is. Concluiom az: hogy az idén látszólag több benne az életerő vagy legalább is annyi, mint volt tavaly a tanév elején, hogy gyökere még nincs megtámadva, hogy a tavalyi munkálkodás folytán van megint itt-ott új hajtás, mely igazolni látszik hogy még nem halt ki az. Hisz tavaly úgy jöttünk össze az első ülésre, hogy a kör ravatalánál már elzengjék az elhantoló dalt, már a meghívóban is jelezve volt e kérdés: fentartandó-e a kör. Egy szóval: a kör létele már kockán állott. De az egybegyűlt tagok szép számából; a tagoknak odaadó solidaritásra irányuló törekvéséből biztató reményt merítve elhangzott az elnök ajkáról a bibliai szöveg: „a leányzó nem halt meg, a leányzó csak alszik.” Igyekeztem tárgyilagos lenni, de megvallom hogy talán sok subjectív ávonást is szőttem be

Megható volt az urban eső községek: Pál-falva, Farkaslaka és Szentlélek lakosságának ószinte rokonszenvből eredt ünneplése. Még a legszegényebb hajlék ablakában is barátságos gyertyafény világított. Eközben kellemes feltűnést keltett Farkaslakán, hogy Bajna Ferencz plebános lakásának ablakai fényárban usztak s az éppen esperesi vizsgálaton ott levő Jung-Cseke Lajos apát papjaitól körülvéve a papilak erkélyéről az átvonuló minisztert lelkesen megéljenezte. Kiválóan feltűnt a miniszternek Süller István szenttamási plebános lelkesültsége, aki közvetlen közelből tüntetett a miniszter mellett. Az utcákon mindenütt csak úgy hemzsegett a nép s akiknek gyertyájuk nem volt fa- és papirdarabokkal világítottak. A nép rendkívül bizalommal eltelve, az állam segítő kezét látta a földmivvelésügyi miniszter személyében. A miniszter és kísérete este 7 órakor ért városunkba, hol a házak lobogódiszt öltöttek.

Itt a miniszter főispánunk vendége volt és tiszteletére szűkebb körű vacsorát adott, a melyről lapunk más helyén emlékezünk meg.

Másnap reggel 9 órakor az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület s ezzel együtt a városban levő hatóságok, intézetek vezetéségei tisztelegtek a miniszternél. Hollaky Arthur főispán a gazdasági egyetelnőke köszönetét fejezte ki az egyetelnőke és a vármegye közönségének nevében, hogy a miniszter látogatásával vármegyénket és a székely anyavárost megtisztelte. A közönség halálját tolmácsolta a miniszter eddigi jótéteményeiért, különösen pedig az elemi csapásoktól sújtott lakosság segélyezéséért. Kifejezte a gazdaközönség tiszteletét, ragaszkodását, biztosította a minisztert, hogy úgy őt, mint székelyföldi megbízottát, valamint összes meghatalmazottait is készségesen fogja támogatni közönségünk. Majd kivonatolva ismertette az átnyújtott kérvénynek egyes pontjait, melyekhez még a Parajd vidékén megalapítandó „Erdőtermékeket értékesítő szövetkezet”-hez egy szakértő kiküldésére irányuló és a szövetkezet támogatása iránti kérést is hozzácsatolta. A miniszternek átnyújtott kérvény szövege a következő:

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

Kegyelmes Urunk!

Egyesületünk választmánya, mint megyénk gazdasági viszonyainak legalaposabb ismerője, mint székely népünk közigazgatási bajainak legközvetlenebb szemlélője bátorságot vett magának

rajzba, hogy talán sokat az egyéni nézet szemüvegén át néztem és elfogult vagyok. Itélkezzenek tehát önök is. Ha mutatkoztak és mutatkoznak is a kóros tünetek, vajjon e betegség csak afféle gyermekbetegség, a melyen egy ifjú intézménynek ép úgy át kell esnie, mint az embernek gyermekkorában; csak afféle convulsiók, melyek a szervezetet csak azért támadják meg, hogy a vajadás után ereje és ellentámasztási képessége megizmosodva törjön elő; avagy a tavaly észlelt felpezsdülés és ujjabb nekibuzdulás csak pillanatnyi volt, csak olyanféle mint a tüdővésztes embernél észlelni szokott rövid idejű fel-felélés, életkedv és életöröm, mely a környezetet ideig-óráig megteveszti, de tényleg csak a közeli halált jelenti. Én az előbbi hiszem. A tavalyi tevékenysége a körnek új erőforrásul szolgál és záloga egy szebb jövőnek; a most megjelent tisztelt tagok munkaképe és nemes becsüvége szintén feltétlen biztosítékot nyújt kellő felvirágoztatására. Hogy az ez iránt táplált reményem hű, bizalmam alaptalan ne legyen: forró óhajom!

Végül még két kötelesség vár reám: 1) az hogy bocsánatot kérjek hosszadalmas fejtegetéseimért s azért, hogy a kelleténél nagyobb mértékben visszaéltem becses türelmükkel és elnézésükkel és 2) erkölcsi obligóban vagyok önökkel szemben azon kitüntető bizalom fejében, a melylyel engem a titkári állásra megválasztani méltóztattak. Midőn tehát az irántam tanúsított jóindulatokért, támogatásukért és az együtt munkálkodás nyújtotta örömeim élvezeteért szívem mélyéből fakadó hálás köszönetemet tolmácsolni szerencsém van, legyen szabad mandátumomat az önök kezébe visszatennem, azaz állásomat a tisztelt közgyűlés rendelkezésére bocsátanom azzal, hogy a jövőben azt mással betölteni sziveskedjék, olyannal, aki nálamnál nagyobb sikert, fényesebb eredményt képes lesz felmutatni és kivívni. Kérem titkári jelentésemnek szives tudomásul vételét.

Nosz Gusztáv.

arra, hogy a viszonyok minden oldalról való mérlegelése alapján Nagyméltóságodhoz — mint székely népünk igaz barátjához, kinek jóindulatát eddig is annyiszor tapasztaltuk — forduljon azon alázatos kéréssel, hogy alábbi kéréseinket meghallgatni, illetőleg megvalósításuk által népünk boldogulásának alapjait megvetni, megépíteni kegyeskedjék.

Talaj és égalji viszonyaink népünket az állattenyésztésre utalják; magyar erdélyi faj szarvasmarhánk minőségben emelkedett, de számban juhállományunkkal megfogyott, mert azon községekben, a hol a tagosítás keresztül vitetett, a közlegelők felosztatván a marhaállomány istállóra szorult; havasalji községeinkben, a melyek elegendő hegyi legelőkkel rendelkeznek, részint a nehéz közlekedés, részint a legelők rendezetlensége miatt nem tudnak annyi állatot tartani, a mennyi biztos megélhetést találhatna ott, ha a legelők kellően gondozva volnának.

A kedvezőtlen gazdasági és értékesítési viszonyok miatt népünk anyagi ereje meggyengült, az állam támogató keze nélkül nem képes arra, hogy megszerezze a kelleket gazdasági megerősödéséhez, ép ezért fordulunk Nagyméltóságodhoz, illetve Nagyméltóságod útján az összkormányhoz segélyért, a mely segélynyújtás bizonyára dus kamatokat fogna a jövőben hajtani.

1. Legsükségesebbnek tartjuk legelőink javítását: e végből hegyi legelőkkel rendelkező községeinkben u. m.: 1. Zetelaka, 2. Oroszhegy, 3. Oláhfalva, 4. Lővéte, 5. Homoródalmás, 6. Füle, 7. Bardócz, 8. Vargyas, 9. Száldobos, 10. Hormány, 11. Bibarczfalva, 12. Parajd, 13. Korond, 14. Atyha, 15—16. Alsó- és Felsősfalva, 17. Pálfalva, 18. Firtosvárja, 19. Kecset, 20. Székelyudvarhely, oly szövetkezeteket ohajtunk létesíteni, a melyek az alkotandó alapszabály szerint a meglévő legelők kitisztítását, javítását, azokon a zord időjárás ellen szinek építését eszközlik. E czélra kérjük Nagyméltóságod támogatását egy pénzbeli segéllyel, mint szakértőkkel.

2. A kitisztított és megjavított legelőkre mindenütt kiváló minőségű anya- és apa-állatokat ohajtunk beszerezni, e czélból 4 év alatt részletekben kiutalandó és általunk 10 év alatt részletekben visszafizetendő 400,000 korona kamatmentes államkölcsönért esedezünk, mely összeggel egy szarvasmarha és sertés, mint juhállományunkat gyarapítanók, megjavítanók.

3. Minthogy vármegyénkben oly vagyonos község nincs, a mely a Nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által életbe léptetni szándékolt ismétlő gazdasági iskolák czéljaira 20 holdnyi terület felett rendelkeznek, hogy ily iskolák — melyektől népünk helyesebb irányú gazdálkodását tanulhatna — mégis létesíttessenek, esedezünk az iránt, hogy megyénk 3 járásában legalább egy-egy ily ismétlő gazdasági iskola állami költségen létesítsék.

4. A székelykeresztúri tanítóképezdénél a mai napig sincs rendszeresítve gazdasági szaktanári állás, a milyen van pl. a dévénal. Kérjük egy ilyen rendszeresítésére, valamint a Székelyföld részére Székelykeresztúr központtal, az ottani tanítóképezdével kapcsolatosan egy méhérszeti kerület létesítését.

5. A forgalmi piacoktól távol esve nyers terménybeli szükségleteinket drágán kell beszerezni, kiviteli czikkeinket pedig olcsón kell értékesíteni a magas vasuti díjtételek miatt. Ezért a mezei és erdei nyers termények és állatok részére a vasuti szállítási díjak leszállítását kérjük.

6. Vármegyénk egész területén községi gazdaköröket ohajtván létesíteni, ezek részére buzdításul, czélszerű és olcsó, de ezen vidéken még nem ismert talajmivelő eszközöket akarnánk kiosztani. Minthogy azonban e czélra egyesületünk kevés jövedelméből mitsem adhatunk, ismét Nagyméltóságod jóindulatához folyamodunk kérve azt, hogy gazdaköröként 80—100 korona értékben ilyen eszközöket ingyen adományozni kegyeskedjék.

7. Kaszálóinkon, rétjeinken sok a belvizes terület; ezek alagsóvezés által termőképesebbé volnának átalakíthatók. Minthogy azonban az alagsóvezés ép azért, mert a csövek csak messziről volnának beszerezhetők, oly költséges, hogy a gazdák a szükséges tőkét e czélra nem szerezhetik be, ennél fogva czélszerű alagsógépeknek ingyenes adományozását kérjük oly vidékekre, a hol a megfelelő agyag megvan, hogy ezáltal az alagsóvezés ugyszólván házilag legyenek előállíthatók.

8. A földmivvelésnek javításával szoros összefügg az olcsó földhitel. E tekintetben a »Magyar földhitelintézet« jótékonyan működik közre itteni kirendeltségével. Gazdáinkra nézve létékérdés, hogy a megkezdett conversionalis művelet felbe ne szakítsák s az akadályok elhárításának. E czélból tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék oda hatni, hogy a »Magyar földhitelintézetnek« a magas kormányhoz benyújtott memoranduma a lehető sürgősséggel kedvező elintézet nyerjen, mert a létező pénzüzetek közül csakis a nevezett földhitelintézet képes és hajlandó földhitelügyünknek javítására áldozatot is hozni.

Nagyméltóságú Miniszter Ur, kegyelmes urunk! Talán szerénytelennek tűnnek fel kéréseink, talán nagyon is igénybe akarjuk venni az állam gyámkodását. De tekintve, hogy egy egész vármegye népének megmentéséről van szó és évtizedek mulasztásait kell minél rohamosabb lépésekkel helyrehozni; tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy oly sokszor tapasztalt jóindulatát ezuttal se tagadja meg tőlünk és gyámolítson bennünket a jelzett szükségletek beszerzésére nyújtandó segéllyel székely földmivvelésügyünk felvirágoztatása érdekében.

Mely tiszteletünk kifejezésével maradtunk Nagyméltóságodnak

Székelyudvarhely, 1902. október 30-án.

az udvarhelymegyei gazdasági egyetelnőke nevében:

lekötelezett szolgáló:

Hollaky Arthur,
elnök.

Hollaky Miklós,
titkár.

Hollaky főispán végül lendületes szavakban adott kifejezést a gazdasági egyetelnőke és gazdaközönség azon ohajtásának, hogy a miniszter buzgó közreműködését áldás kísérelje, a Mindenható adjon erőt, egészséget neki, hogy jótékony működését hazánk és a székelység javára minél hosszabban, állandó sikerrel folytathassa.

Darányi miniszter igen kedvesen és sok szeretettel válaszolt. A maga és a kormány nevében is megköszönte a szívvelyes fogadtatást. Örömmel konstatalja, hogy vármegyénk gazdaközönsége kérelmével teljesen a megvalósítható, gyakorlati téren maradt s épen azért egyetelnő pontját sem tartja olyannak, melyet teljesíteni nem lehetne. Foglalkozott maga is már ezekkel a pontokkal és igen örvend, ha keresztülvitéllyel a székelység ügyét egy lépéssel előbbre viheti. Központi tanácskozást tart s azon Sándor János min. megbízott javaslatát előterjeszti és egyuttal alkalmat fog nyújtani, hogy minden érdeklőt hozzászólhasson a fontos kérdésekhez. Itt azonban még nem szándékozik megállani. Kéri a főispán és gazdasági egyesület tevékeny közreműködését. A mit tenni ohajt a székelyekért, a székelyekkel együtt kívánja megbeszélni, mert hiszen akinek fáj, az tudja legjobban hova kell orvososság.

A zajos eljenzéssel és helyeslésekkel togadott beszéd után főispánunk bemutatta a jelen voltak s Nagy Sámuel dr ügyvéddel, mint tanuló társával többször hosszabban beszélgetett. Ugy szintén a vármegye különböző vidékéről összejött székely földmives gazdákkal is sokáig elbeszélgetett. Főispánunk beható ismeretkörével mindenkit a legelőnyösebben igyekezett megismertetni a miniszterrel. A délelőtt 11 órakor főispánunk lakásán elfogyasztott pompás villásreggeli után, fél 12 órakor a miniszter kíséretével együtt a fogarasi ménesintézetből Marosvásárhelyre küldött, városunkba is azzal érkezett kocsiakon Oláh-falu felé vette útját, a hova rendes kíséretén kívül Hollaky főispán, Damokos dr alispán, Daniel Lajos, Ugron János, Orosz Lajos, Demeter dr és Gálffy főszolgabírók, Szabady h. főszolgabíró, Szakatis polgármester, Konez Ármin, Kassay F. Akos, Ugron Zoltán, Fás Gyula főerdész, Krausz erdész, Hargitta Nándor igazgató, Maráth József tanár, Szöllősi Samuel bérlő és mások kísérték el.

A miniszternek ez az útja is valóságos diadalmenet volt. Mindenütt lelkesen fogadták. Bethlenfalván csinos diszkapunál Gálffy István körjegyző, Fenyéden Fekete Imre plebános, Márafalván György Lázár plebános üdvözölték szép és lelkes beszédekkel. Márafalván, mint az udvarhelyi választókerület szélén Ugron János orsz. képviselő igen meleg szavakban mondott köszönetet a választókerület nevében s kérte a minisztert, hogy támogatását ezen kerülettől jövőre se vonja meg.

Homoród-fürdőnél volt a legközelebbi megállás, hol pár perczig szünetet tartottak s dícsérettel nyilatkozott a miniszter a vadregényes vidék szépségéről és a pompás borvizról.

A menet innen Szentegyházaláhfalug haladt s itt a diszkapunál a két Oláhfalú nevében Daniel Károly földbirtokos üdvözölte, akinek házába vonultak és félóra pihenő után a miniszter elbucszott udvarhelyvármegyei kísérőitől. Ismételten meleg köszönetét fejezte ki a lelkes fogadásért.

Ezután Mikó Bálint főispán, Becze Antal alispán, Fejér Sándor főszolgabíró s mások kíséretében Csikszeredába, majd másnap délben külön vonattal Sepsiszentgyörgyre, onnan szombaton d. e. Brassóba ment, délután pedig a város megtekintése után visszautazott a fővárosba.

Tan- és nevelésügy.

A tanügy köréből. Régi vágyát képezte a magyarországi tanférfiaknak, hogy a községi iskolaszékek tanulmányi hatásköre megszüntetessék és a községi iskolák tanügyi irányítása kizárólag a kir. tanfelügyelők ügykörébe oszlassék. Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter legújabb rendeletével ezt a tervet megvalósította és még a jelen tanévben életbe léptette a reformot. A rendelet a közs. iskolaszékek hatáskörében csupán az iskola anyagi felügyeletét hagyja meg; ellenben az iskola beléletének összes többi ügyeit a tanítónak vagy igazgatónak engedi át, aki az iskola tanulmányi, fegyelmi és összes többi ügyét illetőleg tisztán csak a kir. tanfelügyelőnek tartozik felelősséggel. Sziklay P. Gyula, vármegyei kir. tanfelügyelője az új szabályzatot azonnal közölte mihez tartás végett az összes közs. iskolaszékekkel, felhíván azokat az új Utasítás szigorú betartására. Az új Utasítást főbb pontjaiban ismertetni fogjuk.

Körlevél. A homoródjárasi tanítói kör f. évi november 13-án Zsomboron rendes gyűlést tart, melyre a tisztelt kartársak, valamint az ügy iránt érdeklődő t. közönség tisztelettel meghívottnak. A gyűlés napirendje: 1. Megnyitó beszéd és jkönyv olvasás. 2. Gyakorlati tanítást tart Kállai Lázár. 3. Eszmecsere a gyakorlati tanítás felett. 4. Minő nevelési eljárással ébreszthető fel és fejleszthető a gyermekek vallásos érzülete? Előadó Kis Jenőné Kisgyörgy Berta. 5. Mi tapasztalható a kezdő tanítványoknak vallásos érzése felől? Az először iskolába került tanulók közül hányan tudnak imádkozni? Előadó Kiss Jakab. 6. Könyvismertetések: a) Kriza Sándor, b) Kiss Jakab által. 7. Négyes dalok; Vida Géza, Derszi Géza, Kiss Mózes és Deák Mózes. 8. Indítvány. Az új szabályrendelet értelmében minő egyöntetű eljárást kövessenek a faskolakezelő tanítók, hogy a faskolákban fokozatosabb eredményt érjenek el? Előadó: Kiss György. 9. Tagsági díjak beszédese. Oklánd, 1902. október 29. Bedő József jkőri elnök.

Színház.

Szombaton Micseyné B. Julcsa feléltével Offenbach klasszikus zenéjü „Orpheus a pokolban” címü régi jó operette került színre, kitünő előadásban; a szokottnál nagyobb számban összegyűlt közönség zajos tapsokkal fogadta régi kedvencét Micseynét, a ki ugy kedves játékaival, mint gyönyörű énekével valósgos diadalt aratott; Tábori mint Jupiter, Gulyás mint Styx Jankó kitünő humorral alakítottak. Heltai (Orpheus), Szarvassy (Pluto) szépen énekeltek; kisebb szerepeikben: Solti Vilma, Koltay Szeréna, Gerő Ida, Haraszi Miczi és Gulyásné emelték az összjáték sikerét.

Vasárnap délután Deréki Antal „Kosuth Lajos” címü darabja aratott sok tapsot, este pedig „Az ember tragoediája” vonzott az évadban először telt házat, mely bőven adózott tapsaival a három főszereplőnek: Simon (Ádám), S. Rápolthy Katinka (Éva) és Erdős (Lucifer), kik mindhárom nemesek nagy szorgalommal, de meglepő művészi eredménnyel is oldották meg nehéz feladatukat. Megvalljuk, némi aggodalommal néztünk az előadás elé, mert Madách e remek műve sokkal nagyobb színpadot és nagy díszes kiállítást igényel; de kellemesen csalódtunk, mert a mi viszonyainkat tekintve véve, a kiállítás tetszetős, a díszletek, jelmezszépek voltak. A mi jeles rendezőnk Deréki pedig minden tudását a mű sikerére fordította;

rövidítve is volt a darab, mert a londoni vásár és a phalanter kimaradtak, de a mi színre került, az élvezetet nyújtott, sőt a francia forradalmi kép kitünő rendezése gyújtó hatású volt.

Hétfőn Ágai és Almási gyenge bohózata „Egy görbe nap” került színre, melyet csakis a színészek nagy igyekezete és buzgalma tudott elfogadhatóvá, sőt mulatságossá is tenni. Deréki (Kraxselhuber), Tábori (Weöröshegyi), Gulyás (Sanyaró Vendel) és Heltai (Rendő) olyan alakokat és olyan maszkokat állítottak elének, melyek ellenállhatlanul hatottak groteszk komikumuk által. Kitünő volt Szarvasi (Mokány), Erdős (Tojáss) és Simon (Monokles). A nők közül kedvesen jütszotak: Koltai Szeréna (Juczi szobalány), Haraszi Miczi (Elsa), Gerő Ida (Leona) és Szabadosné (nevelőnő). A közönség sokat kaczagott a színészek játékán és keveset törődött a darab gyarló voltával.

Kedden Rákosi és Guthi „Sasok” címü új vigjátéka adatott, itt először. A ki a társzerzők valamelyik darabját látta, az elmondhatja bátran, hogy valamennyit ismeri; ugyanazok a helyzetek, alakok, sőt ugyanazon jó és rossz viccek ismétlődnek minden darabjukban, csakhogy persze némileg új keretben. A színészeknek hálás szerepek jutnak és a mi színészeink tudnak is játszani. Gulyás az estén olyan ellenállhatatlanul komikus alakot mutatott be, a minőt vidéki színpadokon csak ritkán láthatunk. A Sasokat Tábori, Erdős és Vég h kitünően személyesítették; Simon a féltékeny férj szerepében remekelt és Gabányi is hatást keltett rövidke szerepében. Az egyetlen nőszerepet G. Rápolthy Katinka szeretetreméltóan játszta.

Szerdán Souppé hátrahagyott utolsó operetteje: „A modell” került színre, melyről a fáma már előre azt a hirt költötte, hogy szeretlenül frivol; hát be kell vallanunk, hogy még kétértelműséget is alig-alig találtunk benne, sőt a szövege inkább lapos és unalmas, a miért a gyönyörű zenéje bőven kárpótol. Solti Vilma a czimszerepet elég jól énekelte ugyan, de modoros, bizonytalan játéka sokat levont a hatásból. Koltai Szeréna és Gerő Ida ügyesen játszottak; Tábori sokat mókázott, Heltai és Szarvasi helyenként nagyon szépen énekeltek. Az összjáték és rendezés kifogástalan volt; az ének- és zenekar fegyelmezett vezetéséért Szenger karnagy feltétlen elismerést érdemel. A közönség az egész előadást nagy tetszéssel fogadta.

Csütörtökön a kissé pikáns, de azért elég szellemes francia vigjáték „Férj vadászni jár” került színre és bár a jelenvolt közepes számú közönség sokat mulatott a darab komikus helyzetein, mi leplezetlenül kimondjuk, hogy az ilyen könnyű francia színpadi termékek nem a mi közönségünk romlatlan izlésének való; nagyobb városok közönsége talán — a főváros után indulva — még élvezetet is találhat benne, de mi kis városiak vagyunk és izlésünk még nem olyan raffinált. Az előadás ellen semmi kifogásunk sem lehet; a darab három főszerepét Szabadosné (Leontine) Gulyás (Duchot) és Heltai (Morice) elég diszkrétan és ügyesen játszották, a mellékszereplők közül Tábori (Cassagne) Erdős (Bridois), de különösen Gerő Ida tűnt ki, a tönkrejutott grófné szerepében.

Udvarhelyvármegye lótenyésztése a múltban és jelenben.

— A székelyföldi kormánybiztos figyelmébe. —
Közi: lengyelalvi báró Orbán Ottó.

VIII.

A községek egyrésze és az egyes lótenyésztő székely gazdák egyideigle úgy folytatták a lótenyésztést, hogy ménjeiket eldugták és nem mutatták be a szemlebizottságnak. Különösen Oroszhegy egyes lótenyésztői, a havason rejtették el ménjeiket. Ezen eljárásnak azonban nyomára jött a hatóság és megszigorított intézkedések alkalmazásával eltörölte a szabad méneket. Firtosváralja, Énlaka, Etéd és a két Solymos kivételével. Ezek addig felebeztek és folyamodtak fűhöz-fához a mévizsgáló bizottságok határozatai ellen, hogy még most is szabad ménekkel folytatják a lótenyésztést, ha nem is éppen olyan virágzó állapotban, mint korábban, de azért még mindig számottevő lótenyésztést üznek és csak ezen községekben van még a vármegye területén székely lótenyésztés; a többiben megsemmisült.

Később, a mikor még az udvarhelymegyei lótenyésztési bizottságnak tagja voltam, saját ötletemből elmentem Oroszhegybe s a meglévő anyakanczák létszámát összeirtam és még találtam 75 darab tenyésztésre alkalmas anyakanczát. Előterjesztést tettem volt a végett, hogy az oroszhegyi lófaj megmentése céljából állítsák Oroszhegyen egy ingyenes ménállomás. Előterjesztésem következtében a ménállomás létesült Oroszhegyen egy arabs és egy lipiczai fajménével, de nem ingyen, hanem fedeztetési díj fizetése mellett. A mi azt eredményezte, hogy a mének nem lettek kellőleg kihasználva. Az oroszhegyi lakosoknak igen nagy fáradságba és sok idővesztésbe került a kanczák fedeztetése, mert egy nap kellett, a míg a távol havasi legelőkről a kanczát hazahozták a községbe, egy napba került újból a visszavitel a legelőre. Tehát két napi idővesztésbe és még azonkívül fedeztetési díjat is kellett fizetni. Ha pedig a kancza az első fedeztetésre nem fogott, akkor ezen idővesztést és fáradságot többször kellett ismételni. Ezen okok miatt az első év gyenge fedeztetési eredményt mutatott fel. A következő évben az én buzdításomra a község az állami mének elhelyezésére a mostani igényeknek megfelelő istállót és a ménlovas katonák elszállásolására lakást épített — saját költségén. S ezért egyéb kedvezményt nem kért, minthogy a ménkért ne fizessenek fedeztetési díjakat. De miután ezen kérest nem vették figyelembe, azokkal csak 17 darab kanczát fedeztettek. Így a méneket a szabályok értelmében kellőleg kihasználni nem lehetett és az oroszhegyi állomást bevonták. A község az istállót és melléképületeit eladta, a lótenyésztéssel pedig teljesen felhagyott. Így pusztult ki az egyes tenyésztők önhibáján kívül az oroszhegyi híres ló.

Később szintén az én előterjesztésemre a Sövidéken Parajdon ingyenes ménállomást létesítették és pedig kitünő eredménnyel, mert a parajdi ménállomásra kiküldött két ingyenes mén első esztendőben 115 drb kanczát fedezett. A szép eredmény után a reá következő évben már csakis díj mellett fedeztettek, megszüntették az ingyenes használatot s ezen helytelen eljárás eredménye az lett, hogy fedeztetési díj mellett csupán 15 darab kanczát fedeztettek a két állami ménnel.

Megcsappant a mének kihasználása és minden további gondolkodás, vizsgálódás nélkül innen is bevonták a méneket, melyek hiánya miatt a Sövidék összes községeiben teljesen megszűnt az ott megfelelő lótenyésztés. A vármegye többi részeiben szintén nagyon vonatva foly a lótenyésztés és így is nagyon kis mértékben.

Egyházi élet.

Az alsósófalvi ev. ref. egyház anyaszentegyházzá alakulásának 100 éves jubileuma. Nem annyira a külső viszketegség, mint inkább a belső melegség érzete hozta össze azon népes gyülekezetet, mely e hó 26-án az alsósófalvi immár öreg templom falai között valláskülönbség nélkül egybegyűlt, hogy hálát rebegejen az ég Urának azon gondviseléséért, a melyben mostanig részesítette s egyuttal könyörögjön a jövőben való gondviseléséért is. Öröm volt látni, hogy telt meg a nagy templom hallgató közönséggel, öröm volt látni a vidékiek meleg érdeklődését, a melyet tanusítottak a 100 éves fennállás emlékével kapcsolatban tartott „Udvarhelymegyei ev. ref. egyházi értekezlet” sövidéki fiökköre közgyűlése iránt. A közgyűlés különben a mily egyszerű, de annál magasztosabb, lélekemelőbb volt. A templom bejárata is már elárulta, hogy itt nem mindennapi dolog készül, a templom belsejének a díszítése pedig valóban impozáns volt. D. u. 2 órakor megkondultak a harangok és a harangok hívó szavára özönlött a tengernyi nép a templomba. A tulajdonképpeni ünnepi aktus Márton Árpád küsmődi h. lelkész talpraesett ünnepi beszédével vette kezdetét s végső szavainak elhangzása után Csizsér Zsigmond ért. egyh. elnök lépett az emelvényre és szívből jövő, de szívhez is szóló elnöki megnyitóját tartotta meg, a melynek végeztével sajnálattal tudatta az esperes ur távolmaradását, a mely egészségének gyengesége miatt történt, egyuttal jkv. hitelesítőül ifj. Péter Károly és Szegedi Károly egyháztagokat kérte fel. Bőjtje Béla titkári jelentésében kiváltképen az értekezletet célját és működési körét festette. Majd egyházmegyénk kiváló főjegyzője ifj. Péter Károly tartotta a nála megszokott praecizitással megirt egyháza történetének fölolvását, mely láthatólag mély benyomást keltett a jelenvoltagekra. Végeze-

44. szám.
tül Csizsér Z
ünnepi aktus
hatom dícsér
kalkodását a
tételében,
melylyel min
sos hitet me
nem fogják
ha referáda
Isten, hogy
tudású és v
Károly.

— Dar
Hollaky Art
méltóságai
gazdag lako
nál. A csü
gazdán és
résztvettek
nos kormán
Horváth S
min. osztál
tési főfelüg
Koós Mihál
viselő, Ugr
földbirtokos
birtokos, S
dr alispán,
dr, Hlatky
dor bányat
Meghivatta
Daniel Gál
(pénteken)
villásregge
nos, Balog
József, P
erdőfelügy
Fás Gyula
Szász Istv
Lőrincz dr
bíró, Szak
dar h. fős
földbirtok
Samu szes
miatt: Jun
ev. ref.
esperes.

— U
Horváth
helyettes
beli gyak
lyettest
nevezte k

—
ügyéért l
folyó szin
eennapi
igazgatón
zönségün
közelebb
szeti mü
egyik leg
rangok
előadásr
közelebb
csak, ho
valamen
repeket
sodik k
r e k y
tunk kit
ir, mely
merített
k irál
rendkiv
szorgalm
kelyföld
megye
mondát
dal mo
Mindké
figyelm
—
nőgye
kor a
gyűlés
dás fo
lások
jait ez
—
»Udva
kelyuo

tül Csizsér Zsigmond elnök záró szavai után az ünnepi aktus véget ért. Ez alkalommal nem hagyhatom dicséret nélkül Péter Károly önzetlen munkálkodását az ünnepély minél imponzansabbá való tételében, egyuttal azon nemes ambíciójáért, melylyel mindenkor igyekszik a népben a vallásos hitet megtartani s abban megerősíteni. Tán nem fogják stréberségnek venni tisztelt olvasóim, ha referéndummal a kívánsággal zárom, adja Isten, hogy anyaszentegyházunknak sok ily mély tudású és vaskezű apostola legyen, mint Péter Károly.

Egy jelenvolt.

Különfélék.

Darányi miniszter tiszteletére kishalmági Hollaky Arthur és felesége Gyárfás Gabriella ó méltóságok csütörtökön este és pénteken délelőtt gazdag lakomát rendeztek vendégszerető házuknál. A csütörtök esti vacsorán a kedves házi gazdán és szeretetreméltó háziasszonyon kívül résztvettek: Darányi Ignác miniszter, Sándor János kormánybiztos, Balogh Vilmos min. tanácsos, Horváth Sándor min. tanácsos, Bartóky József min. osztálytanácsos, Pirkner János állattenyésztési főfelügyelő, Győri Loránt a miniszter titkárja, Koós Mihály főisp. titkár, Ugron János orsz. képviselő, Ugron Zoltán földbirtokos, Daniel Lajos földbirtokos, Orosz Lajos cs. és kir. kamarás, birtokos, Sperker Ferencz földbirtokos, Damokos dr. alispán, Damokos alispán neje, Török Albert dr. Hlatky Miklós gazd. egyll. titkár, Lántzky Sándor bányatulajdonos, Szabó István földbirtokos. Meghívtak de akadály miatt nem jelentek meg: Daniel Gábor, Pálffy Dénes, Máthé Pál. Másnap (pénteken) délelőtt szintén a főispán lakásán adott villásreggeli ott voltak: Miniszter, Sándor János, Balogh Vilmos, Horváth Sándor, Bartóky József, Pirkner János, Győri Loránt, Garlathy erdőfelügyelő, Raffaj Domokos unitár. esperes, Fás Gyula főerdész, Krausz Ernő erdőgondnok, Szász István állattenyészt. felügyelő, Demeter Lőrincz dr. főszolgabíró, Gálffy Kálmán főszolgabíró, Szakáts Zoltán polgármester, Szabady Tivadar h. főszolgabíró, Koncz Armin gyógyszerész, földbirtokos, Kassay F. Akos földbirtokos, Szöllösi Samu szeszgyárbíró. Távol voltak akadályoztatás miatt: Jung-Cseke Lajos apát, Menyhárt András ev. ref. esperes, Kisgyörgy Sándor unitárius esperes.

Uj közjegyzők. Az igazságügyminiszter Horváth Károly dr. kolozsvári kir. közjegyző helyettesét városunkba és Lukácsfy István helybeli gyakorló ügyvédet, volt kir. közjegyző helyettesét Székelykeresztúrra kir. közjegyzőknek nevezte ki.

Színházi hírek. A magyar színészet ügyéért lelkesülni tudó közönségünkre, a most folyó színházi évadban két estén át nem mineennapi művelézet vár; ugyanis, a társulat igazgatója Micsey né Bácskay Julcsa, közönségünk közszeretben álló színésznője legközelebb tartja meg szinpadunkon 25 évi színházi működésének jubileumát, mely alkalommal egyik legjobb szerepét: „A kornevillei harangokban” Serpolettet fogja játszani. Az előadásra, valamint a jubilans érdemeire legközelebb visszatérünk. Egyelőre annyit jelzünk csak, hogy ez ünnepi diszlocadásban a társulat valamennyi tagja részt vesz és a legapróbb szerepeket is elsőrendű tagjai fogják játszani. Második kellemes színházi hírünk az, hogy Derék Antal, a jönevű színműíró, szintársulatunk kitűnő rendezője, egy történeti színművet, melyet Székelyudvarhely történeti multjából merített. A darab címe „Az udvarhelyi királybíró” és a 17-ik században játszik egy rendkívül érdekes mese keretében. Az anyagot a szorgalmas szerző Orban Balázs bárónak a Székelyföld leírásából, a városi levéltárból, a vármegye monografiájából és egy régi székely népdal motívumot is értékesít ez új darabjában. Mindkét estére már most felhívjuk közönségünk figyelmét.

Meghívó. A székelyudvarhelyi jótékony nőegyesület 1902. november hó 9-én d. u. 3 órakor a vármegyei ház kistermében rendkívüli közgyűlést tart, melynek egyetlen tárgya a lemondás folytán megüresedett alelnöki és titkári állások betöltése lesz s a melyre az egyesület tagjait ezuton is tisztelettel meghívja az Elnökség.

Az udvarhelymegyei ált. tanítóegyesület „Udvarhelyjárasi köre” november hó 6-án Székelyudvarhelyen a községi iskolában gyűlést tart,

melyre a kör tagjait, valamint az érdeklődő közönséget tisztelettel hívja meg: az Elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitóbeszéd, tartja Lázár József köri elnök. 2. Jegyzőkönyv olvasás. 3. Phonomimikai módszerrel tanít Gyerkes Mihály és ugyanő ismerteti és előadja szerzett tapasztalatait e módszerről. 4. Szavai Fejes Károly. 5. A községi iskolások, valamint a községi elemi népiskolák tanítói, illetve igazgató-tanítói részére a nm. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kiadott „Utatis” ismertetése Péter Gergely által. 6. Szavai Veres Ferencz. 7. Indítványok, bejelentések stb. Felkérem igen tisztelt kartársaimat, hogy a tagsági díjakat a gyűlésre hozzák magukkal és arról is értesitem a résztvevőket, hogy közeledünk lesz, melynek ára a rendes 2 korona, helye pedig a Koronkay-fele vendéglő nagyterme. Székelyudvarhely, 1902. október hó. Lázár József elnök.

Színházi műsor. Ma (vasárnap) délután fél helyarakkal: „A molnár és gyermek” és este fél 8 órakor: „A régi székely”, Gécy István népszínműve; hetfőn: „A zörnagyur”, francia vígjáték, itt először. Kedden: „Kornevillei harangok”, Micsey né felléptével; szerdán, itt először: „A postás fiú”, új operette. Csütörtökön: „Cyrano de Bergerac”, hirneves új színmű, itt először. Pénteken: „A peleskei notárius”, a legjobb magyar bohózat. Szombat: „Bocaccio”, Souppéremek operetteje kerül színre.

Változások a róm. kath. papi karban. Majláth gróf püspök Szekeres János homoródka-rácsonfalvi plebánost a háromszékvármegyei Sósmezőre és helyébe Gábor Mózes magyarfenesi lelkész plebánosnak Homoródka-rácsonfalvára helyezte át.

Halálozás. Szabó Sándor rugonfalvi közjegyző folyó évi október hó 27-én d. u. fél két órakor életének 52-ik évében, vízkóráság következtében elhalt Rugonfalván.

Iparosaink figyelmébe. Imecs István jóralvó, törekvő csizmadia iparostól igen érdekes fejtegetést kaptunk az átalakulandó Ipari és Gazdasági hitelszövetkezet ügyében. Elmondja, hogy ő megértette annak üdvös, hasznos és iparostársainak — jelen nyomasztó helyzetükben — egyedül helyes célját. Erős vonásokban rámutat a minden alap nélkül gáncoskodó, mert a helyes szövetkezés értelmét felfogni nem tudó, avagy nem akaró iparos- és nemiparosokat. Bejelenti, hogy ő és iparostársainak nagyrésze, a kik megértették az új, küzdelemteljes élet — intő, követelő parancsát: szívvél-lelékkel a mellett állanak, hogy az átalakítás sürgősen keresztül vitessék s ezáltal iparosaink előtt a haladás útja végre-valahára megnyíljen. Bizik a jelenlegi Hitelszövetkezet vezetőiben és tagjainak józan gondolkodásában s feltételezi róluk, hogy a ma (vasárnap) délután 2 órakor, a polgári kör nagytermében tartandó közgyűlésen — minden akadékoskodás, ellenakció nélkül — egyhangulag, egy szívvél-lelékkel az átalakulás nemes megtestesítése mellett foglalnak állást. Részünkről is egyetértünk Imecs István iparos polgártársunk helyes gondolkodásával s őszintén kívánjuk a szép cél keresztülvitelét!

A szerencse olyan, mint a lidércz. Az emberek gyalogsága abban tűnik ki, hogy szerencsésüket egész életükön át ott keresik — a hol nem találják. A szerencse olyan, mint a lidércz, maga mutatja meg magát, csak észre kell venni. De aztán meg is kell fogni. A meddig a fénye világít, addig kell kaparni utána. A legutóbbi sorsjátékban a legnagyobb nyeresemény, a 600.000 koronás jutalom, a Wolf Hugó bankháza által eladott „beosztású sorsjegyre esett és így ezen legszerencsésőbb főúrusító egyszerre nyolcz szegény embert tehetett boldoggá. A hova a szerencse egyszer betette lábát, ott jó ideig meg is szokott maradni, kísérelje meg tehát mindenki szerencsésjét és rendeljen osztálysorsjegyeket Wolf Hugó bankházában, Budapest, Bálvány-utca 10. Az új terv szerinti, 5000 nyereseménnyel szaporított XI. sorsjáték első osztályának huzása már 1902. évi november hó 20. és 21-én tartatik meg. A sorsjegyek ára: egy egész 12 K, egy fél 6 K, egy negyed 3 K, egy nyolczad 1 K 50 fillér.

Köszönet. Az Udvarhelyvármegyei múzeum igazgatósága köszönetet mond Haberstumpf Károly építész urnak, ki a múzeumnak egy neolith-kori kőbaltát ajándékozott.

— **Mai számunkhoz** a Leichtmann Dávid helybeli kereskedő czég árjegyzéke van mellékelve.

— **Több közleményünk** térhiány miatt maradt ki.

Utmutatás

a ragadós száj- és körömfájás ellen való védekezésre és ezen betegség gyógyítására.

(1. Folyt.)

Ezen betegséget csak a hasított körmű állatok kapják meg. Ezek közül legkönnyebben a szarvasmarha, már ritkábban a sertés, juh és kecske és még ritkábban a bivaly, de azért 5 évvel ezelőtt hazánkban a bivalyokon is tapasztalták az állatorvosok. Más állatokra ez a betegség nem igen ragad át. Az ember azonban megkaphatja, különösen a beteg tehenek nyers tejétől.

A betegséget gyakran az elmondottak után kapja meg az állat, de ezeknél sokkal veszedelmesebb az, ha egy beteg állattal összezagol, egy jászolyból eszik, egy edényből vagy vályuból iszik, beteget nyal, egy szóval, ha a beteggel bármilyen érintkezés a még egészséges állat.

Miről lehet a ragadós száj- és körömfájást felismerni? Ha a betörtözött állaton betegség tünete még nem mutatkozik, akkor a gazda nem ismeri meg. Mert tudni kell, hogy ha valamelyik állat beleheli, vagy masképen megszerzi a betegséget csiráját, a betegség nem azonnal tör ki az állaton, hanem csak leggyakrabban ettől számított 3-ik vagy 5-ik napon, de ritka esetekben később is kitörhet. Másfél nappal rövidebb és 5 nappal hosszabb ideig csak kivételes esetekben szokott ez az ugynevezett lappangás tartani.

Az első tünet, a mi az állaton fellép, a láz akárhol is szerezte meg az a betegséget, akár a szájában, akár a körmén; ez a láz különösen fiatal állatokon igen magas (40, 41 fok is), idősebb állatokon alacsonyabb, de rendszeren csak addig tart, míg a hólyagok kifejlődnek, azután leszáll.

Azután a szájban vagy a körömágyon, vagy a körömök között, esetleg mind a két helyen szarvasmarhákban gyakran a tőgyön es néha a szutyakon (fényszájon), sertéseknél az orrmányon is rendszerint borsónagyságu, egész diónagyságu, eleinte tiszta, később genyes, piszkos fehér (sárgásfehér) hólyagok emelkednek ki. Ilyenkor az állat nem igen szívesen eszik, csámcsog, bőven nyálazik s ha a lába is fáj, gyakran fekszik.

Ezen hólyagok nemsokára felfakadnak, helyükön egyenetlen, czaftos szélű, vörös fekélyek (sebek) maradnak, melyek azonban néhány nap alatt gyógyulnak, úgy hogy egy helyen, pl. a szájban fejlődött betegség, ha az jól gyógyítottik többnyire 6—8 nap alatt gyógyul. Ennyi idő alatt gyógyul a lábon fejlődött betegség is, ha pontosan az állatorvos utasítása szerint gyógyítja a gazda.

Ha már a betegségnél hólyagok is fejlődtek a gazda is könnyen felismerheti a bajt.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Gazdaközönség figyelmébe!

Mindentéle *magvakat*, ugymint: **Lóhere-, luczerna-, repeze-, lenmag-, tökmag-, riczinus- és napraforgó** stb. **magvakat** bármily nagy mennyiségben **veszek a legmagasabb napi áron s azonnal készpénzzel fizetem.**

Gál János,

Kereskedő Székelyudvarhely

Hivatalos rész.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 15381., 15399., 15449, 15539, 15673, 15742—902. alisp. sz Székelyudvarhely város polgármesterének és valamennyi község előjáróságának. Köz-hírvétélét végett értesitem, hogy Lengyelfalva, Tordátfalva és Küsmöd községek szarvasmarha-állományában a ragadós száj- és körömfájás; Homoródka-rácsonfalva, Homoródszentpál községek bivalállományában a bivalvész járványosan fel lépett és az ezekre vonatkozó zárlatok elrendeltettek. Ellenben Darócson a járványosan uralgott sertésvész megszűnt s így a zárlat feloldatott, Székelyudvarhelyt, 1902. okt. 30. Dr. Damokos alispán.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 filléért, vastagabb betűvel 8 filléért közöl a kiadóhivatal.

Jó házi-koszt kapható esetleg lakással. Hol — mondja a kiadóhivatal.

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely-Udvarhelytől Fernengel Gyulánál kaphatók.

Törlő- és táblaszivacsok legnagyobb választékban, olcsó árak mellett a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában kaphatók.

Legfinomabb cukrász-sütemények Ernszt György cukrászatában Székely-Udvarhelytől (Főter, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítenek.

KOCSIK kiváló minőségben és olcsó árakon állandóan kaphatók: **Albert Péter** kovácsmesternél Székely-Udvarhelytől.

Használt kocsikat becsérél és kijavit. 6-52

Kiadó lakások.

A Főpiactéren két udvari lakás 3-3 szobából álló, konyha, pincze és mellék helyiségekkel ellátott, egyik emeletes, földszintes, egyes szoba ügyvédi, vagy más irodának alkalmas: pincze- és raktárhelyiségek kereskedőknek azonnal kiadók és elfoglalhatók. Értekezhetni a tulajdonos: **KONCZ ÁRMIN** gyógyszerészszel.

Pályázati hirdetmény csordapásztori állásra. A székelyudvarhelyi közbirtokosság a csordapásztori állásra f. évi november 25-ig terjedő határidő kijelölésével pályázatot hirdet. Évi bér 360 K, a hetenkénti kosárforgatás díjával együtt 400 korona. A feltételek szerződésileg állapíthatnak meg.

Hirdetmény,

Alulírott m. kir. pénzügyigazgatóság által ezennel közhírré tétetik, hogy az ev. ref. Kollegium tulajdonát képező és a székelyudvarhelyi m. kir. pénzügyigazgatóság által bérelt épületben egy bolthelyiség **1903. évi január hó 1-étől** albérlésbe kiadatik. Székelyudvarhely, 1902 október 27.

Székelyudvarhelyi magyar királyi pénzügyigazgatóság.

Szám 4216-902. tkvi.

Hirdetmény.

Kisköze község telekkönyveinek birtok szabályozás követelményében az 1869. évi 2579. sz. szabályrendeletre képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazok ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-cz. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. XXIX. t.-czikben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosították.

E czélból az átalakítási munkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben **1902. évi december 9-ik napján** fog kezdődni. Ennélfogva felhívtnak:

1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új tkvi. tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges általa-

kitása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik;

2. mindazok, a kik a tkvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel;

3. mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okiratok nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t.-cz. 15-18. és az 1889. XXXVIII. t. cz. 5., 6., 7. és 9. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bejegyzésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton többé nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek és

4. azok, akiknek javára már megszünt követelésére vonatkozólag vagy megszünt egyéb jog van nyilvántartásba bejegyezve, ugyszintén ez ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság, Székelykeresztúr, 1902. évi október 10-én.

VERESS,
kir. albiró.

Szám 22-902. képv.

Hirdetmény.

Kányád község képviselőtestületének f. év október hó 17-én hozott határozata alapján közhírré teszem, hogy a községi kocsmaépület nyílt árverésen 1902. év január 1-től 1905. év december 31-ig, azaz két évi időtartamra haszonbérbe adatik az **1902. évi november 12-én d. e. 9 órára** kitűzött nyilvános árverésen

Az italmérsi engedély a kivevő nevére fog kérelmezhetni.

Kikiáltási ár 420 korona.

Árverezni szándékozik ennek 10 százalékát bánatpénzül az árverezés megkezdése előtt letenni kötelesek.

Az árverési feltételek a községhezánál bármikor megtekinthetők.

Kányád, 1902. október 22-én.

Derzsi László,
főbiró.

Sz. 14111-902.

alisp.

Pályázati hirdetmény.

Az udvarhelyvármegyei közkórháznál elhalálózás folytán üresedésbe jött és évi 1000 korona törzsfizetéssel, valamint természetbeni lakással egybekötött **kórházi gondnoki** állásra ezennel pályázatot nyitok.

A mennyiben jövő évi január hó 1-től kezdődőleg a gondnoki állással pénzkézeltési teendők is egybe lesznek kapcsolva, a ki-nevezendő gondnok 3000 korona óvadékot lesz köteles letéteményezni.

Felhívom mindazokat, kik a jelzett állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket hozzá-m bezárólag **folyó évi november hó 4-ig** annál is inkább adják be, mivel az elkészen érkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Székelyudvarhelytől, 1902. évi okt. 20.

Dr Damokos Andor s. k.
alispán.

Szám 179-902. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A sz. kereszturi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság végrehajtónak ifj. Molnár Márton, Lármási János és Borsos József szt.-demeteri lakos végrehajtást szenvedők elleni 142 K követelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a sz.-udvarhelyi kir. törvényszék, sz.-kereszturi kir. bíróság területén levő szentdemeteri 384. sz. tkvben A 1-5. rsz. 75., 104., 105., 377., 448., 449., 833. hr. sz. alatt foglalt ingatlanra egy tömegben 796 K, a szt.-demeteri 73. sz. tkvben A 1-5. r. sz. 163., 164., 631., 632., 923., 924. és 1202. hr. sz. alatt foglalt ingatlanokra egészben és egy tömegben 587 korona. A szt.-demeteri 315. sz. tkvben 1. r. sz. 1176. hr. sz. alatt foglalt ingatlanra 19 K, a 371. sz. tkvben foglalt 379 hr. sz. ingatlanra 18 K, 398. hr. sz. ingatlanra 6 K, 386. hr. sz. ingatlanra 12 K. A szt.-demeteri 281. sz. tkvben foglalt 1153. hr. sz. ingatlanra 138 K, a 328. sz. tkvben foglalt 633. hr. sz. ingatlanra 168 K s az ugyanazon sz. tkvben foglalt 722a., 853a. és 70. hr. sz. alatt foglalt ingatlanra — ezekre egy tömegben 167 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902. évi november hó 25-ik napján d. e. 9 órája** Szentdemeter községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladati fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 13333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság, Sz.-keresztúron, 1902. szeptember 30.

P. H. Olvashatlan aláírás
kir. albiró.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziszor, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik községnyél, csúszál és megállásoknál.
Intés. Silányabb utazatok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József, gyógyszerész** Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

KÁDÁR-ÜZLETTEMET

van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani. — **Raktáron** tartok: boroshordókat, fenyőkádákat, csebreket, kártyákat és dézsákat. — Elvállalok gyári, raktár- és pinczeberendezéseket pontos és szolid kivitelben. — Javitásokat gyorsan és olcsón teljesítek. — Hordók hitelesítését is elvállalom. — Szives pártfogást kérve, vagyok kész szolgálattal:

Magyari István,
kádár-mester.

5-25

Árver

A székelyudvarhelyi helymegyei lazs Gyula tőkekövetel ügyében székelyudvarhelyi K.-oláhfalv.

I. k- 2057., 2058.

II. a 1951., 276

III. a 2132., 386

fillér az a fe

hogy a fe

évi november

órákor K

tandó nyilv

áron alul

Árve

lanok bec

tor utóajá

ben vagy

arfolyam

hó 1-én 3

teri rend

tekpapírba

az 1881.

pénzek a

allított sz

A

hatóság.

Sék

erő

ela

é

de

be

ke

te

Sz

fe

a

1

tü

Iskolahegedük

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy udvarhelymegyei takarékpénztár végrehajtónak Balazs Gyula végrehajtást szenvedő elleni 800 K tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében székelyudvarhelyi kir. törvényszék (a székelyudvarhelyi kir. járásbíró) területén levő K.-oláhfalva határában fekvő a

I. k.-oláhfalvi 1051. sz. tlkv. 390., 250., 2057., 2059. hr. sz. fekvőre 176 korona,

II. a k.-oláhfalvi 1047. sz. tlkv. A + 1490., 1951., 2764., 2764., 2780. hr. sz. fekvőre 297 K,

III. a k.-oláhfalvi 1046. sz. tlkvben A + 2132., 3869.2 4042. hr. sz. fekvőre 452 K 10 fillér az árverést kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902. évi november hó 26-ik napján délelőtt 8 órakor** Kápolnásoláhfalva község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul eladni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát dr Fodor Zsonitor utóajánlatot tevő s végrehajtónál készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Szekelyudvarhely, 1902. évi szeptember 10-én

MIHÁLY, kir. tvszéki egyesbíró

627-1902. végreh. szám

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a sz.-keresztúri kir. járásbíró 1902. V. 3/1. számú végzése következtében dr Viola Sándor sz.-keresztúri ügyvéd által képviselt Sebessi Ákos és neje segesvári lakosok javára Rozman Abel és neje bethfalvi lakosok ellen 515 K s jár. erejéig 1902. évi január hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 880 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 4 ökör és 2 tulok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a sz.-keresztúri kir. járásbíró 1902-ik évi V. 3/4. számú végzése folytán 515 K tőkekövetelés, ennek 1901. évi december hó 1. napjától járó 8 százalék kamatai 1/2 százalék váltódíj és eddig összesen 86 K 60 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Bethfalván alperesek lakásánál leendő eszközlésére **1902. évi november hó 6-ik napjának délutáni 2 órája** határidőül kiűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és telülfoglaltatják és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelykeresztúrt, 1902. évi október hó 19. napján.

SZALONTAI ALBERT, kir. bir. végrehajtó.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi ev. ref. főtanoda végrehajtónak Vas János s társai végrehajtást szenvedők elleni 800 K tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében székelyudvarhelyi kir. törvényszék, a székelyudvarhelyi kir. járásbíró területén levő

I.

az oroszhegyi 257. számú telekjegyzőkönyvben A + 1540., 2523/2., 2620., 2745., 3231., 3293., 3439/1., 3441/1., 3479., 5308/1., 5624., 6546., 6692., 7110., 7195/2., 71994/1., 7195/2., 8460a/1., 8460b/1., 8926a., 8926b., 8983a., 8983b., 8984a., 8984b., 8985a., 8985b., 8986a., 8986b. hr. sz. fekvőre 660 korona,

II.

az oroszhegyi 1619. számú tlkvben A + 1117., 2727. és 3306. hr. sz. fekvőre 220 korona,

III.

az oroszhegyi 1621. sz. tlkv. A + 3080/1. hr. sz. fekvőre 27 korona ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, a fennebb megjelölt ingatlan az **1902. évi november hó 24-ik napján délelőtt 9 órakor** Oroszhegy község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól eladni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát utóajánlatot tevő és végrehajtó kivételével készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Szekelyudvarhely, 1902. szeptember hó 19-én.

MIHÁLY, kir. tvszéki egyesbíró

Sz. 57-902.

Arverési hirdetmény.

Gyergyóujfalvi közbirtokosság közhírré teszi, hogy a „Somlyó“ nevű erdőrészben kijelölt vágásainak **fenyőfa készletét** nyilvános árverésen eladja.

A szóbeli árverés Gyergyó-Ujfalu község házában 1902. évi december hó 7-ik napjának d. u. 1 órájkor fogja kezdetét venni.

Kikiáltási ár 22204 korona, a melyen alul a fa eladva nem lesz.

Bánatpénz 2200 korona.

A szóbeli árverés megkezdése előtt szabályszerűen kiállított zárt írásbeli ajánlatok is benyújthatók.

Megkésve érkező, az eladási feltételektől eltérő és utóajánlatok nem kerülnek tárgyalás alá.

Az árverési és szerződési feltételek a közbirtokossági elnökségnél megtekinthetők.

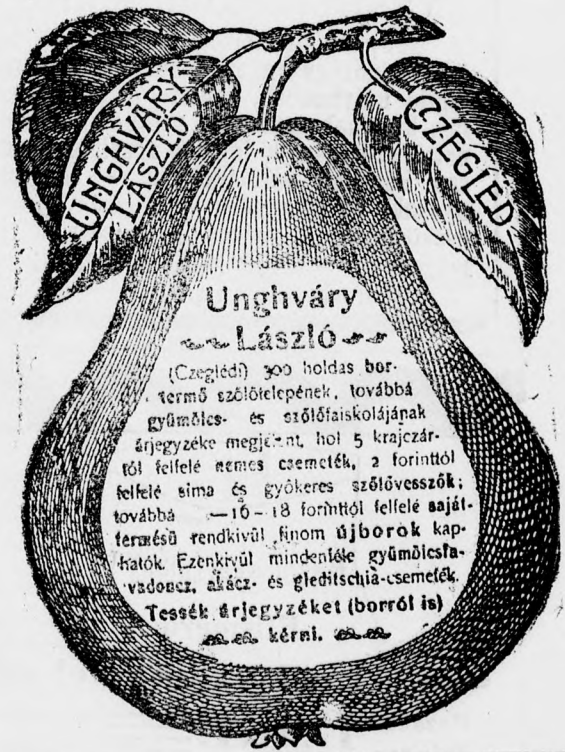
Tájékoztásul megjegyzendő, hogy a **vágási terület** a libáni műttől 8, Székelyudvarhelytől 38 kilométerre fekszik, kiterjedése 218 hold, faneme luczfenyő az eladás tárgyát képező fakészlete összesen 11450 m³-re van becsülve, a melyből mellmagasságban kéreggel együtt mérve 15-82 áll. 33 cm vastag, 19751 drb fának hasznofaja mintegy 10995 m³, a 6-14 cm. vastag fák és a tűzifa köbtartalma pedig 455 m³.

Az elnökség.

Gyergyóujfalu, 1902. október hó 18-án.

KOCSIS A. SÁNDOR, b. elnök.

NAGY MÓZES, b. jegyző.

Iskolahegedűk és hegedűfelszerelések
nagy választékban és olcsón kaphatók
BETEGH PÁL könyv-, papír-, író- és rajz-szerkeszkedésében Székelyudvarhelyt.

FRANKLIN-JÁRSULAI KIADÁSA
MAGYAR REMEKIROK
55 KÖTET
SHAKSPERE ÖSSZES SZINMŰVEI
6 KÖTET
ARUK EGYÜTT 240 KORONA
KÜLÖN Magyar Remekírók 220 kor. Shaksperc 30 kor.

Most jelent meg a II. sorozat!
TARTALMA:
Aranycsillag munkái II. kötet.
Sajtó alá rendezte és bevezetést állította Riedl Frigyes.
Kossuth Lajos munkáiból.
Sajtó alá rendezte és bevezetést állította Kossuth Ferencz.
Reviczky Gyula összes költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetést állította Koröndi Pál.
Szigligeti Ede színművei II. kötet.
Sajtó alá rendezte és bevezetést állította Bayler József.
Vörösmarty Mihály munkái II. kötet.
Sajtó alá rendezte és bevezetést állította Gyulán Pál.
Az öt kötetből álló első sorozat tartalma:
Aranycsillag munkái I.
Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.
Vörösmarty munkái I.
Sajtó alá rendezte Gyulán Pál.
Tompa Mihály munkái I.
Sajtó alá rendezte Levay József.
Garay János munkái.
Sajtó alá rendezte Ferencai Zoltán.
Csiky Gergely színművei.
Sajtó alá rendezte Vadnai Károly.
Minden könyveskereskedésben kapható.

„KEGYELET”
disztemetkezési intézet
Székely-Udvarhelyt, a Fötéren,
Barcsay Károly
divatüzletével egybekötve.

Temetkezéseket úgy helyben, mint vidéken legpontosabban, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig eszközöl.

Templomok, kápolnák és termek, sőt egész udvarok gyászbaronását is elvállalja. Hullákat exhumáltat s bárhonnán elszállítat. Raktárt tart fa- és érc-koporsókból, szemfödleket-, párnák-, szalagok- és egyéb gyászkelekből mindig nagy választékot. Új gyászkoosik fényes felszerelésekkel, testőrök s az összes temetési személyzet ruházata teljesen magyar. Főelve: olcsó és pontos kiszolgálás. 27-52.

PAPP ZAKOR
ENDRE
VASKERESKEDÉSE
Az „Arany Kasza”-hoz
SZÉKELYUDVARHELYT.

Van szerencsém úgy a helybeli, mint vidéki közönség igen becses figyelmét felhívni dusan berendezett

vaskereskedéseimre.

Nagy raktárt tartok mindennemű legjobb minőségű rudvasakban, főző és melegítő kályhákban, épület- és butorvasalás, konyhaberendezési cikkek, mindennemű szerszámok legjobb aczélból, gondosan készített váltócékekben. — Legutányosabb ár és pontos kiszolgálás mellett eszközölök. — Szíves pártfogást kérve, jegyzek **PAPP ZAKOR ENDRE** vaskereskedése az „Arany Kasza” hoz.

Uj!

Hazai gyártmány!

Elismerő

oklevéllel kitüntetve!

Hazafias **EMKE** a versenyképes köteles- **TÉNTA** hazai képségünk **EMKE** szítményt! pártolni

5% az **EMKE** és **EMKE** 5% az **EMKE** javára! **Pecsétviasz!** javára!

Felülmul minden gyártmányt!

Főlösségessé teszi az eddig használt külföldi készítményeket!

Eredeti friss töltésben és csomagolásban Székelyudvarhelyt egyedül:

BETEGH PÁL könyv-, papír-, író- és rajz-szerkeskedésében kapható.

Legolcsóbb, mert legjobb!

Egy Hallwood fizetőpénztár „öt” más gyártmányu fizetőpénztárt helyettesít.

Ön is tudja meg, hogy a The Hallwood Casch Register Company által Amerikában gyártott fizetőpénztárak a legtökéletesebbek és ez időszertint a legjobbak a világon,

merta The Hallwood fizetőpénztárnál elérhető, hogy a főnök egy pillanatra alatt, egy tekintésre megláthatja, hány Receptért fizető vevője és azoktól végösszegeben mennyi bevétele volt, ugyanakkor azt is látja, hogy hány vevőjének összesen mennyiért adott el kézi eladást, valamint megtudhatja, hogy különlegességért, vagy saját különlegességért hány vevője és azoktól összesen mennyi volt a be-

vétele. Végül óhajra még egy ötödik végösszegező is áll rendelkezésre, mely egy külön a körülményekhez mérten bármire alkalmazható.

Tehát elvitázhatlan, hogy a The Hallwood-féle fizető pénztár, a mely „öt” műveletet végez, „öt” más gyártmányu fizetőpénztárral ér fel, minthogy ezeknek csak egy összegezőjük van és így csak egy művelet forgalmát összegezik.

THE HALLWOOD
CASH REGISTER CO.
BUDAPEST, VI., DALSZINHÁZ-UTCZA 10.

Egy Hallwood fizetőpénztár „öt” más gyártmányu fizetőpénztárt helyettesít.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. [Ez: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégebb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggatásokat a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székélést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az átvégnyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűfögést, a szájnak s a gyomornak büzeit. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, megfagyott s megégett tagokra rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szaggatást, közhvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kartonokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Hercegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel Szétküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

Allein echter Balsam aus der „Königreich-Apothek“ A. Thierry in Pragrad bei Rahlitz-Sauerbrunn.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatása, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetetlen. A valódi centifolium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-évedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgüvelés, a lábnak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll, Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyem és czégem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segitenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatáskülsőlye gynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készletben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyszertár” Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógyszerházban, Zágrábban Mittelbach S. gyógyszerházban és Bécsben Hradi L. gyógyházban.